

De bomen en het bos

NATUURLIJKE SPEELTOESTELLEN EN HET WAS

Onduidelijkheid alom. Moet die omgevallen boom op een natuurlijke speelplaats nu wel of niet worden gecertificeerd? Moet het wel of niet voldoen aan het WAS? Geruststellend: lang niet elke tak, stronk of boom hoeft een 'sticker'. Anderzijds: speelbossen nodigen kinderen uit tot spelen. Het is daarom aan de beheerders de veiligheid te waarborgen, wel of geen WAS.

DOOR: JEROEN BOS (*)

Natuurlijk spelen is helemaal in. Speelbossen en natuurlijke speelplaatsen schieten als paddenstoelen uit de grond. Met het oprichten van allerlei speelbossen en het plaatsen van al dan niet natuurlijke toestellen, lijkt het alsof de onduidelijkheid omtrent natuurlijk spelen en het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) alleen maar groter wordt. Er zijn veel partijen en deskundigen in de markt die even zoveel meningen over dit onderwerp hebben. Er lijkt met name onduidelijkheid bestaan over wanneer een natuurlijk speeltoestel nu wel en wanneer niet onder het WAS valt. Terwijl de wet feitelijk duidelijk is. Nogmaals een poging om door de bomen het bos te zien.

Wat is natuurlijk speeltoestel

Om duidelijk te krijgen voor welke objecten het WAS geldt, moeten we eerst omschrijven wat een natuurlijk speeltoestel is. Een natuurlijk speeltoestel is een (bijna) geheel uit natuurlijke materialen opgebouwd object. Veelal wordt gebruik gemaakt van boomstammen, keien en water. Natuurlijke speeltoestellen kunnen staan in speelbossen maar ook bij scholen, kinderdagverblijven of andere openbaar toegankelijke terreinen. Belangrijk criterium is of de plek aangemerkt is als speelterrein. Voorbeeld. In een speelbos in Drenthe gebeurde ooit een ongeluk waarbij een ouder een gecompliceerde breuk opliep. De rechter oordeelde dat de eigenaar –Staatsbosbeheer- gedeeltelijk verantwoordelijk was, omdat het terrein expliciet uitdaagde tot spelen. Gewoon braakliggende bospercelen met alleen omgevallen bomen zullen dus nooit in aanmerking komen voor certificering. Net zoals het bos buiten de speelplekken in een speelbos om, geen speelplekken zijn. Al is het natuurlijk lastig aan te geven waar het bos begint en de speelplek ophoudt vv. Een gezond denkend mens zal daar echter geen moeite mee hebben.

Reikwijdte

Om enige duidelijkheid te scheppen in de chaos van boomstammen, waterpartijen en wilgentenen, heeft de VWA een document uitgebracht: de Reikwijdte op het WAS. Deze reikwijdte legt middels een stroomschema uit welke objecten als openbare speeltoestellen kunnen worden beschouwd en daarom onder het WAS vallen. Het schema is niet honderd procent waterdicht, maar een zeer goede hulp. Naast het genoemde document is ook een factsheet **Spelen in bossen** uitgebracht.

Deze factsheet moet tezamen met de reikwijdte voldoende zijn om de natuurlijke speeltoestellen te scheiden van de natuurlijke speelaanleidingen. Daar waar onduidelijk blijft of een object onder het WAS valt, hakt meestal de VWA de knoop door. Dit gebeurt vaak in samenspraak met de keurende instanties.

Het schema van de reikwijdte doorlopende, stuiten we op de opmerking dat 'toestellen die mogelijk bestaan uit enkel natuurlijke materialen (maar wel in een constructie zijn verwerkt en hierdoor expliciet uitnodigen tot spelen) en bijvoorbeeld geplaatst zijn in zogenaamde speelbossen, worden aangemerkt als speeltoestellen onder het WAS'. Simpel gesteld: als je iets aan bomen doet waardoor bespelen mogelijk wordt, bijvoorbeeld een trapje aanleggen als opstap, dan valt het al snel onder het WAS. Toch laat het citaat in de reikwijdte nog te veel onduidelijkheid. Daarom gaat de factsheet hier dieper op in.

pen);

- speeltoestellen die in de sfeer van de particuliere huishouding worden gebruikt;
- datgene dat niet als constructie is aan te merken, tenzij het door een doelbewuste bewerking door de mens een speelobject is geworden of daarvoor is bestemd;
- constructies zonder duidelijke speelwaarde en –risico's;
- constructies door de natuur zelf ontstaan;
- tijdelijke constructies.

Speelobjecten die voldoen aan één van bovenstaande zes punten noemen we in de regel "natuurlijke speelaanleidingen". Dit lijstje geeft dus aan dat er heel veel buiten de wet om mag. Lang niet alles hoeft het stempel 'goedgekeurd' te krijgen. De angst voor de wet is soms dan ook te groot. Om voorgaande nog duidelijker te maken, hierbij een opsomming van enkele voorbeelden van speelaanleidingen (die dus niet onder het WAS vallen, anders zouden we

Om een natuurlijk speeltoestel onder het WAS te laten vallen moet:

- het toestel doelbewust zijn geplaatst;
- het in een constructie zijn verwerkt;
- het toestel expliciet uitnodigen tot be spelen.

Toestellen die niet als speeltoestel vallen onder het WAS, zijn:

- toestellen die als element van hun spel door kinderen onder toezicht worden vervaardigd (voorbeeld bouwhuttenkam-

het een speeltoestel noemen):

- Hutjes van wilgentenen en doolhoven; omdat deze weinig risico met zich mee brengen, al zijn ze door mensenhanden gemaakt.
- Boomhutten die onder toezicht zijn vervaardigd en tijdelijk zijn opgesteld.
- Omgetrokken of losse op elkaar gestapelde bomen, die niet in een constructie zijn verwerkt.
- Houten trimparcoursen, dit zijn immers sporttoestellen.

- Een boomstam over een watertje; is niet in een constructie verwerkt en is niet bewerkt.
- Tegen elkaar gevallen bomen, zijn door de natuur zelf ontstaan.
- Stapstammen liggend in een keurige lijn in het water, zijn bedoeld om van A naar B te komen. Indien de stammen grillig door elkaar staan is er sprake van enig risico en vallen ze wel onder het WAS.
- Een op het schoolplein staande boom waar kinderen wel eens in spelen. Als men van een dode boom zijn bast verwijderd, de takken dusdanig afzaagt en vormgeeft dat beklimming wordt aangemoedigd en deze boom rechtop op het schoolplein neerzet, dan zal deze wél onder het WAS vallen.

Ondanks meerdere documenten die duidelijk aangeven welke natuurlijke objecten als onder het WAS vallend speeltoestel kunnen worden aangemerkt, komt het helaas nog steeds voor dat een achteloos in een boom hangend touw als speeltoestel wordt gezien, dat er op omgevallen boomstammen een typeplaatje wordt gespijkerd en een stapel brandhout ter keuring wordt ingediend. Het zijn vaak cases voortkomend uit angst of onwetendheid. De vraag of een object al dan niet gekeurd moet worden, zou niet de eerste moeten zijn maar de laatste. Vraag één is of de kinderen het een leuk en bespeelbaar object vinden. Vraag twee is of het veilig is en vraag drie tenslotte of het gekeurd moet worden.

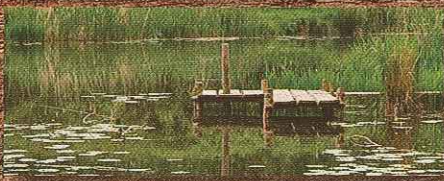
Valt een object buiten het WAS maar staat

deze wel op een terrein waar kinderen spelen dan is het toch zaak aan de veiligheid te denken. Een grote stapel boomstronken valt dan wel niet onder het WAS, hij kan wel instorten met alle gevolgen van dien. Graven kinderen ondergrondse hutten, dan is het van belang de constructie –hoe eenvoudig ook- eens van dichtbij te bekijken. Speelbossen nodigen kinderen uit tot spelen. Het is daarom aan de beheerders de veiligheid te waarborgen, wel of geen WAS. Bij twijfel is het aan te raden de VWA of een keurende instantie om hulp te vragen.

(*) www.keurmerk.nl

OBJECT		WAS?	OPMERKING
Hangbrug		ja	
Wigwam van stammen		nee	Let wel op instortingsgevaar!
Twée stronken		nee	
Muurtje		ja	Speelmuren kunnen ook educatief zijn. Bijvoorbeeld muurtjes met er in groeiende planten etc. Deze muur echter staat op een terrein met meerdere speelelementen en is bedoeld ter beklimming.
Stam over water		Nee	
Stapstammen		?	Afhankelijk van locatie en bedoeling van plaatsen

Drie liggende stammen		nee	Zitelementen naast sportveld
Liggende boom		nee	
Tunnel wilgentenen		ja	Deze is zo lang – en heeft dus enig risico – dat samen met VWA is besloten deze wel onder het WAS te laten vallen
Vlonders		nee	Met trekpuntje dat hier eigenlijk bij hoort valt het wel onder WAS
Stammen over water		nee	Let wel op verdrinking, steilheid van de bermen etc
Houten brug		?	Hangt af van omgeving en eventueel andere objecten
Holen naast brug		ja	De waterspeelplaats op zelfde foto is geen WAS
Drijvende stammen		nee	
Stammen		nee	
Stammen (2)		nee	Zelfbouw en tijdelijk. Bovendien geen (vaste constructie)